

Lp Maris Lauri
Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 01.06.2021
Meie 07.07.2021

Teenusmajanduse Koja seisukohad äriregistri seaduse eelnõu kooskõlastamise osas

Teenusmajanduse Koja e-Residentsuse töörühmas käsitleti laekunud eelnõud 17. juunil.

Peamised e-residentide äriühinguid teenindavad teenusepakkujad leiavad, et eelnõu § 24. lg 2 jõustamisel kaoks 2018. aastal 15. jaanuaril jõustunud Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega ette nähtud kontaktisiku määramise kohustus välisriigist juhitud äriühingute puhul täielikult. Eesti e-residendid ei määraks enam suure tõenäosusega Eestis kontaktisikut, kui määramise kohustus kehtib ainult välisriigi aadressi registrisse kandmisel. Suure tõenäosusega ei soovi e-residendid registreerida ühinguid välisriigi aadressiga, ennekõike sellega kaasnevate maksuriskide tõttu.

Soovitame e-Residentsuse programmiga seonduvate riskide vähendamiseks seaduses kontaktisiku määramise kohustust endiselt ette näha Eesti ettevõtluskeskkonna huvides. Sh teeme ettepaneku kohustada mitte-residentide juhitud äriühingutel määrata kontaktisik juhul, kui ühelgi juhatuse liikmel või töötajal pole rahvastikuregistris registreeritud elukoht Eestis. Selline kohustus oleks sarnane Äriseadustiku § 63¹, redaktsioonile, mis kehtis kuni 14.01.2018. Võimalik sõnastus oleks: „Kui osaühingu, aktsiaseltsi või filiaali ühelgi juhatuse liikmel või töötajal pole rahvastikuregistris määratud elukoht Eestis, peab osaühing, aktsiaselts või välismaa äriühing nimetama käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud isiku.“ Selline sõnastus lihtsustab registripidaja tööd kontaktisiku määramise kohustuse tuvastamisel ning välistab juhatuse asukoha tuvastamisega seonduva ebamäärasuse kehtivas Äriseadustikus. Sarnane nõue kontaktisiku määramiseks kehtib nii Rootsis kui Soomes, residendist juhatuse liikme puudumisel.

Eelnõu § 24. lg 2 väljapakutud kujul vastuvõtmine too kaasaohu, et mitteresidendid, sh nii e-residendid kui ka tulevikus Ettevõtjaportaalis toetatud erinevate Euroopa eID lahenduste kasutajad, registreerivad Eestis äriühinguid internetist leitud Eesti aadressidele kinnisvara omaniku teadmata. Seda võimaldab asjaolu, et Eestis pole nõutav kinnisvara omaniku või valdaja igakordne luba ühingu aadressi registreerimisel. Menetlus selliste ebaõigete registriandmete muutmiseks on tülikas ja kulukas, seda nii registripidajale kui ka kinnisvara omanikule ja valdajale. Mitteresidentide asutatud ja juhitud äriühingute plahvatuslik kasv e-Residentsuse programmi tulemusel võimendaks seda probleemi veelgi.

Kontaktisiku volituste tähtajaline määramine § 24. lg 5 on teretulnud uuendus, mida tööühm on varasemalt ka Justiitsministeeriumile soovitanud. Selle jõustumiseni on teenusepakkujad olnud sunnitud registripidajale igakordselt ebaõigetest registriandmetest teavitama digitaalselt allkirjastatud avaldusega, mille alusel on Tartu maakohtu registriosakond algatanud menetluse, sh valikuliselt rakendades kontaktisiku teenuse pakkujat koormavat tõendamiskohustust. Sh tuleb märkida, et menetluse tulemused on kohtunikuabide erinevast äranägemisest tulenevalt erinevad samade asjaolude esitamisel. On esinenud ka olukordi, kus kontaktisik ei saagi ennast registrist eemaldatud hoolimata kliendisuhete lõppemisest. Lisaks kontaktisikule tuleks kaaluda ka juhatuse liikme automaatset kustutamist registrist volituste aegumisel.

Toonitame, et kehtivas äriseadustikus ettenähtud sanktsioonide rakendamine on hetkel registripidaja madala suutlikkuse tõttu ettevõtluskeskkonna lahendamata probleem. Tuleb leida viise olemasolevate seaduste täitmise tagamiseks, sh siis automaatsed trahvid ja sundkustutamine kehtiva aadressi, tegelike kasusaajate, kontaktisiku või juhatuse puudumisel.

Ühe meetmena soovitame avalikult registrikaardilt teha hõlpsasti kontrollitavaks äriseadustiku ja äriregistri seadusega vastavuses olemist. Sh soovitame kuvada hoiatavat infot esitamata tegelike kasusaajate, volitusteta juhatuse liikmete, puuduva kontaktisiku ja aadressi ning esitamata majandusaasta aruannete korral. See oleks üks osa meetmetest mitte-residentide õiguskuulekuse suurendamiseks. Selle põhjenduseks asjaolu, et e-residendid vajavad inglisekeelset registrikaarti, et nende juhitud äriühing saaks sõlmida erinevaid kliendilepinguid välisriikide teenusepakkujatega. Saneerimise puhul soovitame samuti info viia registrikaardile automaatselt, et heausksed osapooled saaksid selle info enne tehingut ilma lisakeskkondasid kasutamata.

Lisaks kontaktisiku automaatsele kustutamisele tähtaja möödumisel, soovitame automaatselt kustutada ka kontaktisiku aadress. Vastasel juhul on endiselt vaja teenusepakkujatel registrele teatada ebaõigetest registriandmetest ning ebaefektiivne menetlusprotsessi kulud koormavad osapooli edasi. Kohtunikuabid võivad hetkel nõuda teenusepakkuja aadressil mitte tegutsemise tõendamist, mis on võlaõigusliku suhte lõppemisel nii registripidaja kui teenusepakkuja aja ebaefektiivne kasutus.

Lugupidamisega,

Margus Mets
Teenusmajanduse Koja juhatuse liige
/allkirjastatud digitaalselt/